

ชื่อเรื่อง เศรษฐกิจวัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง

ชื่อผู้แต่ง สุนัน แสงสุลิว

ปี พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องเศรษฐกิจวัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์หลักคือ ศึกษาประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และจัดประชุมปฏิบัติการเทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วม (AIC) 4 ครั้ง ที่แขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงประเทศลาวเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893-1954) ปัจจัยภายใน ซึ่งรวมมีดิน น้ำ ป่าไม้ยังมีความสมบูรณ์ดี มีการสืบสานภูมิปัญญาจากพ่อแม่ โดยการใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม ด้วยเครื่องมือที่ผลิตจากครอบครัวตนเอง การจัดแบ่งแรงงานภายในครัวเรือนได้กลายเป็นวัฒนธรรม ทำให้สมาชิกครอบครัวมีงานทำตลอดปีแต่ก็เป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ (หาอยู่หากิน) หรือเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง เกือบทุกครัวเรือนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตมีการขายแรงงานบ้าง เฉพาะรับจ้างตัดไม้ให้ชาวฝรั่งเศส เพื่อนำเงินมาเสียแทนการไปทำงานให้รัฐ แต่ชาวบ้านส่วนมากก็ต้องไปทำงานเพราะไม่มีเงินจะเสีย หากต้องการขายควายก็ต้องไปขายที่กัมพูชา แต่ฝรั่งเศสไม่อนุญาตให้คนลาวทำการค้ากับต่างประเทศ และต่อมาเลิกเกณฑ์แรงงานมาเป็นให้ค่าแรงงานต่อผู้ที่ไปสร้างถนน หรือทำงานให้ฝรั่งเศส หลังจากลาวเริ่มมีผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. 1950 ยุคนี้เศรษฐกิจวัฒนธรรมชาวแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขงมีการพัฒนาขึ้นมา ส่งผลให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ฝรั่งเศสหมดอำนาจไปตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นเข้ามาปกครองแทน เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม ฝรั่งเศสก็กลับเข้ามาอีกครั้ง รัฐบาลลาวอิสระสู้ไม่ได้ต้องหนีเข้าป่าก่อตั้งกระบวนการประเทศลาวสู้กับรัฐบาลเวียงจันทน์และฝรั่งเศส จนเมื่อฝรั่งเศสฝ่ายแพ้สงครามที่เดียนเบียนฟูในปี ค.ศ. 1954 ฝรั่งเศสจึงหมดอำนาจอย่างสิ้นเชิงในลาว ในช่วงประเทศลาวอยู่ใต้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1954-1975) ปัจจัยภายใน อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติยังมีความสมบูรณ์ ความรู้ทักษะของประชาชนในเรื่องอาชีพได้ค่อยๆ พัฒนาขึ้นเพราะเริ่มมีการซื้อขาย มีโรงงาน ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสขายผลผลิตเกษตรกรรม ทั้งข้าวและพืชไร่ เกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมากที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคอีสาน ประเทศไทย เกษตรกรเริ่มใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เช่น ยาปราบศัตรูพืช โรงสีข้าวขนาดเล็ก ด้วยอิทธิพลของการเมืองการปกครอง เทคโนโลยีและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทำให้วิถีการทำมาหากินของชาวแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลงไปแต่ความสัมพันธ์แน่นแฟ้น โดยสายเลือดเครือญาติและฮัตคองประเพณีของชุมชนยังคงรักษาไว้ได้ เศรษฐกิจวัฒนธรรมยังมีวิถีชีวิต มีจิตวิญญาณของตนเองที่มีสถาบันและวัฒนธรรมของตนเองที่แน่นแฟ้น โดยอาศัยรากฐานทางสังคมดั้งเดิม “ข้าว” ยังเป็นเส้นสายหลักของชุมชนชาวนา พุทธศาสนาและผีบรรพบุรุษหรือพิธีกรรมทางนามธรรม ยังนับเป็นตัวร้อยรวมความเป็นชุมชนชาวนา “สังคมน้ำใจ สังคมยังชีพ สังคมพอเพียง” ฉะนั้น トラバิดที่สังคมชาวนายังมีข้าว ยังมีพุทธศาสนาและความเชื่อทางนามธรรม อันมีเป้าหมายเพื่อดึงามเศรษฐกิจวัฒนธรรมก็จะยังอยู่คู่ขนาดกับระบบเศรษฐกิจต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเมืองการปกครอง สำหรับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจวัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขง ควรเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นปัจจัยภายในอันมีทุนทางธรรมชาติและทุนทางสังคม ในการทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา

ส่วนปัจจัยภายนอกเป็นแรงสนับสนุนส่งเสริมสร้างเงื่อนไข และอำนวยความสะดวกให้แก่การพัฒนาที่ระเบิดจากข้างใน จึงทำให้กระบวนการพัฒนานั้นมีความยั่งยืน และการแก้ไขความยากจนได้อย่างถาวร ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ที่สำคัญคือ ควรใช้คุณค่าความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น โดยการนำเอามิติทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาชุมชน คนในชุมชนจะได้รู้รากเหง้าความเป็นมาของตนเอง และเกิดความภูมิใจหวงแหน สำนักรับผิดชอบต่อท้องถิ่นมากขึ้นพร้อมๆ กับการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ด้วยพลังประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต่อกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจวัฒนธรรมแขวงจำปาสักฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่เน้นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน